

Бүгү чурттарның пролетарийлері, каттыжыңар!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди Соединиң болгаш Министрлер Чөвүлениң органы

№ 10 (9995)

1976 чылдың январь 14, среда

1925 чылда үндүстелген Өртүз 2 көп.

Көдээниң культура одаглары

Онгу беш чылдың күш-ажылчы ээлчээ кайда-даа калбаган. Тываның ажилчы чоннары боттарының ажил-херектерин партияның XXV съездинин төлөпиг уткуунун шалыпчы ижинге тураскаап турар. Онгу беш чылдың баштайгы чалының планын сорулгаларын күөсөдиринче ажилчы чоннары мобилизация херекке культура албан черлериниң ролу улуг.

«1976—1980 чылдарда ССРЭ-ниң улус ажил-агы-нын хөгжүдериңиң кол угланышкыны» деп партияның XXV съездининге СЭКП Төп Комитетинин төлөвилеңи кайда-даа чугаалап турар амы бо хүннерде кызыл-булуңарда, клубтарда, культура бажынарда ажил-херектер хайнышкыны. Чер-черде партия организацияларының удуртпазы-биле культура одаглары төлөвилеңи пропагандаларының планын тургускан болгаш аңаа хамаарышкан лекция, беседаны болгаш культура-массалыг хемчеглерин чон ортузунда органи-застап, моон сонгаар чорудар ажилдарының пер-спективаны тодараткан. Культура одагларының чугула сорулгалары ажилчы бүгү арга-хевирлерин ажылга тургаш, онгу беш чылдың планын даал-галарын күөсөдиринче ажилчы чоннары мобили-застаары болур.

Кышкы хүннер—көдээниң культура одагларын-га хайнышкының ажил-ништин үези. 1976 ажил-агың чалының чедиишкисиниң үндүзини амыг хүннерде салынып турар билдирер. Малчынар-ны, тараажыларны—көдээниң бүгү ажил-нишчиле-рия социалисттиң чарыштын тугун бедик тударынче кыйгытар, сорук кириери чугула. Бо чылын ботта-дыр ажил-херектерин колхозтар, совхозтар, фер-малар, бригадалар, кижі бүрүз тодаралып, соци-алисттиң хүлээлгелерин ап турар. Клубтар, культу-ра бажынары бо талазы-биле боттуг ажилдарына чо-рулуп, чер-черде партия организацияларына улуг дузаны көргүзүр алаар.

Маңаа хамаарыштыр культура албан черлеринин чорудар ажилдарының арга-хевирлерин изы-бүрү. Күш-ажылдың мадырларына, бугурулгенин мур-накчыларынга тураскааткан кезээлерин, ужура-жынышкыларын эрттерири эки арга-хевирлериниң бирээни апарган. Шаң мындагы ажилдары, ылаң-гыя Каа-Хемниң культура одаглары практикалап турар. Мурнакчыларын үлгери ескелерге сорук кирички үлгөр-чижек болур ужурулуг. Шаң ындаг хемчеглерге мурнакчыларын арга-дурулгаларын, эгелечин саалдарын пропагандалаарында аңгы-да, оларның мораль-политиктиг мөзү-шынарларын, изиг чүткүлүн, бедик меделерин, быжыг тура-со-руун тодаргай илередир чугула.

Шаң мындагы ажилдары чорударда ниити дем-ниң, ылаңгыя районнарнын культура бажынары бо талазы-биле методиктиг төп болур ужурулуг.

Тоску беш чылда улустун амыдыралының мате-риалдыг болгаш культурулуг деңгээлин улам көдүре-ри хандартынган. Онгу беш чылда культура-чыры-дышкын албан черлеринин ажилының деңгээлин улам бедиктер, культура албан черлеринин мате-риалдыг баазанын, ылаңгыя көдээ черлерге бы-жылгалары СЭКП ТК-нын XXV съездинге төлөвиле-линде көрдүнгөн.

Бо талазы-биле кылыр ажилдар улуг. Туе-тус культура албан черлерин перспективаның тодарыг-тыр турар. Онгу беш чыл болганда культура фронтуну-нун ажилдакчылары, чүчүң-даа мурнуңда, кылып турар ажилына үстүңдө адааныыс чүдүлери кол демдек болдурар ужурулуг.

Ажилчы чоннарының культура хандырылганын экижидери—эң кол сорулгаларың бирээни. Хостуг үе-шакты деп ажилдарыңа, кижі бүрүзүнү уран талантынын сайырларыңа культура албан чер-леринин ролу конуг улуг. Республиканың мурнак-чы культура одаглары бо кол чүдүлүг удуртпага болдуруп, чедиишкисин ажилдап турарлар. Моон кижизеңге Барың-Хемчик районун Аксы-Барлык көдээ Культура бажыны хамаарыштырып болур. Мында чонун бот-тының уран чүдүлге кир-жилгенде сагыш салынышкын улуг. Культура ба-жынында аңгы-аңгы бөлүмнөр ажилдап, аңаа улуг-биче кижилер күзөлдүн-биле кирип турар. Ылаңгыя национал хөгжүм херекселдеринге күө-селделерге кичээниңиң угландырып, ону анык өскөңгө өөредип, дамчыдарыңче сагыш салып ту-рары конугуш шын.

Эрзиниң Нарында көдээ Культура бажынында бот-тының уран чүдүлүг оюн-көргүзүлгелеринден аңгыда, солун темаларыг дыштанымга кезээлерин доктаамал эртин турар. Шаң мындагы хемчеглеринин үезинде клуб культураның өзүлүг одаа бооп ту-рар.

Чамдык таварылгада клуб азын Культура бажыны хей-ниити болгаш культура амыдыралының одаа болур хүндүлүг хүлээлгенин ботландырып шыда-валар баар чоруктардан чайлаар апаар.

Клубка келген кижі бүрүзү сеткил ханып, сагы-жыңга тааржыр болзун дээш долу күженишкисин-биле ажилдаары культура ажилдакчыларының хү-лээлгези. Көдээ интеллигенциянын улуг отряды—башкылар, эмчилер, агрономнар, зоотехниктер, иш-женерлер культура ажилдакчыларының даяныр кол күжү болур. Бо улуг чогаалчы күштү чөп ажылгап, болур-чогууру-биле удуртуп, башкары чөп-черде партия организацияларының чугула со-рулгазы.

СЭКП-ниң XXV съездининге үткүштүр!

ТӨРЭЭН ЧУРТКА—ШАЛЫПЧЫ КУША-АЖЫЛ

Кызыл хоорайның ажилчы чоннарының 1976 чылда социалисттиг хүлээлгелери

Кызыл хоорайның ажилчы чоннары СЭКП-ниң XXIV съездининг шийирлерин күөсөтүшкөн, СЭКП ТК-ның Чидиге секретары эш Л. И. Брежневтиң чугааларында экономикка айтырылганын талаш-биле чүдүлери болгаш түдүктүң удуртпага бол-дурбузун, социалисттиг чарышты калбартып, тоску беш чылдың планнарына база социалисттиг хүлээлгелерин про-дукция бүдүрүлгенин болгаш сайгарышкын хемчээлиниң та-лазы-биле хуусаа бетиле күө-сеткен.

Тоску беш чыл планының чылдарының дүгүзүндө үлө-түр бүдүрүшкүңүң хемчээли 34,5 хуу, ниити аңгыдаг трап-спортунуң чүкк сөөртүлгези 47,9 хуу, түдүк-монга ажил-дары 35,5 хуу көзүлгөн. Тоску беш чылдың дүгүзүндө үлө-түр бүдүрүлгелери про-дукцияны сески беш чылдыңдан 101 млн. рубльге хейик кыл-дып үндүргөн болгаш күрүнө пла-нында көрдүнгениң 9 млн. рубль хей болган.

Хоорайның 24 бүдүрүлгези-нин болгаш организацияларының коллективтери беш чылда ху-саа бетиле дооксан.

Хоорайның үлөтүр болгаш транспорт бүдүрүлгелеринин коллективтери 1975 чылдың планынын продукция бүдүр-үлгенин хемчээлиниң база чүкк сөөртүлгезинин хемчээлини талаш-биле күөсөткен. Элек-тросфераның, хөмүр-даштың, хөм болгаш идиштерин, даараалыг кылгалары, элти база продукцияны өскө-дөө чамдык хевирлерин паллап ажил бүдүрүлгени чедип алган. Күш-ажылдың бүдүрүлгези-нүн талазы-биле оонаданып ажил күөсөткен.

Хоорайның түдүктүлүгү-нүн болгаш комбинат-ны, демір-бетон кылгаларының илч заводун, 960 өөреничте школу, 32,3 мөд бөрөлчү метр чүтүлгө черлерин, шко-ла назм четпез урууларын, 140 олуттуг аңал черлерин, 19 километр чылгач четкилерин болгаш өскө-дөө элчн амыг объектилерин ажилдаг кыр-ген.

Хоорайның амыдырал, ком-

мунал болгаш садыг хандырыл-галың коллективтери күш-ажылчы чедиишкисиниң чедип алганы.

СЭКП-ниң XXV съездининге алдар болдурган социалисттиг чарышты калбартып дугайын-да СЭКП ТК-ның доктаалы хоорайның коллективтеринге күш-ажылчы илдепкейит чо-руктуң таа көдүрүшкүңүн болдурган. Коллективтеринин хей нуруузу съездинге үткү-шүр немесе хүлээлгелерин апа-ган болгаш оларын күөсөдир-ниң бедик чедиишкисин ажилдап турар.

Болуңун түдүктүлүгү шү-гүмчүлөкчн өзү-биле үлөтөп көрбүлгөн, четпестерин, ажилдагышмаан иштиңиң удуг кураалдарының дугайын база-ла ыттыгайлар барып болбас.

Ажилчы чоннарың чамдык коллективтери күрүнө планна-рын болгаш социалисттиг хү-лээлгелерин күөсөткөн, бүдү-рүлгенин ажилытын бедилерин-ниң бэр болдурар аргаларын кошпак ажиллап турар, ол чо-рук хоорайның улус ажил-агы-нын хөгжүдериңиң ниити тем-паларың багыт салдырар чед-ип турар.

СЭКП ТК-ның декабрь (1975 ч.) Пленумунун шийир-лерин, «1976—1980 чылдарда ССРЭ-ниң улус ажил-агынын хөгжүдериңиң кол угланышкы-ны» деп партияның XXV съездининге СЭКП ТК-ның төлөвилеңи бүгү улустун чугаалагыч көр чоруту ажил-чы чоннарың чогадышкын илдепкейит чза көдүрүшкү-нүн болдурган, партияның съездинин төлөпиг уткуу бол-дурган, «1976—1980 чылдар-да» деп партияның XXV съез-дининге бүгү таламыг белетке-рини дээш демисетке күштерин улагаттырган.

СЭКП-ниң XXV съездинин төлөпиг уткуу дээш дайы-ның социалисттиг чарышты кал-бартып, бүдүрүлгенин ажил-чы бедилеринче болгаш бүгү ажилдагышкын шийириниң экижиде-ринче боттарының бүгү күжө-нишкисиниң удуртпага алаш, Кызыл хоорайның ажил-чы чоннары 1976 чылда дараа-амда социалисттиг хүлээлге-лери ап тур:

УЛӨПӨРГӨ

Эртем-техниктиг депшылгенин дүргөдериңге, кылгаларга материал үнерин ээжидеринге, күш-ажыл чарыдаларың кызырарыңа, продукцияны шынарларын бедилеринге, бүдү-рүлгө күчүлериң долу-биле ажилдагышкын, бугурулгенин концентраттарынга болгаш специализацияга база фонд эгиздигенин бедилеринге үндөүлгөн, бүдүрүлгениң ажилыңын дыка бедилер.

1976 чылдың күрүнө планын үлөтүр бүдүрүшкүңүң база продукцияны сайгарышкын хемчээлиниң талазы-биле ху-саа бетиле, декабрь 28-те күө-сөткөн.

Бүдүрүшкүңүң хемчээли-нүн бүгү немесе өздүлгө күш-ажылдың бүдүрүлгези, бедилеринин күөсө-биле чедип алыр, паллап ажил 600 мүн рубльдин продукцияны бедил-кээр болгаш сайгар.

Чыл планнаңдан ажыр 2 млн. киловатт шак электрэнергия-ны, 30 мүн тонна хөмүр-даш-

Экономиктиг ажим 114 мүн рубль болур 187 чарышкын саналды бүдүрүлгеге шийгээдип алыр.

Күш-ажылдың бүдүрүлгө-лүн планга удур бир хуу бедилер.

Чаз техниканы болгаш мур-накчы техниканың илдепкейит түдүктүлүгү-биле ажилда үр-гүлчүлөшкөн, дараазында кемчелерин ботландырар:

«Каа-Хемниң» хөмүр-даш разрезин Д-492А булдулар-ларын, Д-598 автогрейдерин, ЭТЛ-10 2-СВШ-200Н деп илч өрүмнөр станокту бүдүрүлгеге шийгээ-дип алыр; Тываның 73 (ком-плектилин) күрүнө стандартта-рын шийгээдип алыр; тууруу заводунга автомат-салыктың болгаш консолдуг вагоетка-ларын элтеп кылыр болгаш ажилдагы киярер; блок чыш-

пыр хырбалаар станокту, хыр-ба чаз машинаны типогра-фияныг технологтуг чорудат-гыңа шийгээдип алыр. Изы-бүрү мергезилдиг 377 кижини белеткээр болгаш 392 кижини мергезилин бедилер. Продукцияны шынарын эки-жидер чорутула-биле:

хоорайның бүгү-ле үлөтүр бүдүрүлгелеринге шынарын үш категориянын талазы-биле продукцияныг аттестат-циязын чорутура;

дараалыг фабрикамын бир кылгым база айт комби-натамын колбаса кылгалары-нун бир хевирин белеткээр болгаш шынар демдез типсы-ры-биле аттестатталыр.

продукцияны шынарын баш-карынын комплексттиг систе-мазын үлөтүр бүдүрүлгелери-нине шийгээдип алыр талазы-биле белеткел ажилдарын чо-рудар.

ТРАНСПОРТКА БОЛГАШ ХАРЫЛЗААГА

Чуурач сөөртүлгүнүн чүкк планга декабрь 28-те күө-сөткөн болгаш чүкк эргилдеп 1 млн. 700 мүн тонна-километр улус ажил-агы чүккүтерин паллап ажил 45 мүн тонна-ны сөөртүр. Пассажирлер сөөртү-лүгүнүн планын декабрь 30-де доозар болгаш немей 150 мүн пассажирин сөөртүр.

Күш-ажылдың бүдүрүлгези-нүн планга удур 1,5 хуу бедилер. Паллап ажил 88 мүн рубль түдүгү орулганы алыр.

Участок аайы-биле авто-транспорттун пассажир сөөртү-лүгүнүн чүкк планын де-кабрь 24-ке чедир күөсөдир. Авиасөөртүлгенин бот-үлөтүп 0,5 хуу чүдүлгөт. Республиканың көдээ ажил-агының 105 мүн гектар тараа шаддерин болгаш арга-ыштыг черлерин

авиация-химиктиг арга-биле болбазыралыр.

Хөм транспорт-биле чүккү сөөртүлгүнүн навигация планын сентябрь 25-ке чедир күө-сөдир, чүкк эргилдеп 1,5 млн. тонна-километр улус ажил-агы чүккүтерин 4 мүн тонна-ны немей сөөртүр.

Кызыл хоорайның харылзаа бедилеринин талазы-биле чорут-тарган планын 100,7 хуу күө-сө-дүр. Күш-ажылдың бүдүрүлгө-лүн планга удур 1,5 хуу бедилер.

Транспорттун болгаш харыл-заның бүдүрүлгелеринге 230 чарышкын саналды шийгээдип кеш чылда 60 мүн рубльдин камналгазын чедип алыр.

Транспорттун болгаш харыл-заның мергезилине 500 киж-ини өөредип белеткээр.

КАПИТАЛ ТУДУГА

Түдүк-монга, ажилдарының чүкк планын декабрь 28-те доо-зар болгаш паллап ажил 200 мүн рубльдин ажилы кылыр. Күш-ажылдың бүдүрүлгези-нүн планда көрдүнгениң 1 хуу бедилер болгаш түдүк-монга ажилдарының бот-үлөтүп 0,5 хуу чүдүлгөт, оларның күөсө-биле паллап ажил ажыр 100 мүн рубльдин орулганы алыр.

«Түдүк кезектери» комбинат-тың мях болбазыралыр за-водунуң, күрүлгелерин бажы-ларын, РРП-1-ниң, РРП-2-ниң бажыны, 280 уругтар турар садикти, Промышленная ку-дүмчүлүгү чымылыга шугу-мунуң четкини, 110 квартира-мунуң № 11 чурталга бажыны хуусааыңдан 10 хонук эрте ажилдагы кириери хандырар.

Түдүк бүдүрүлгезининг тех-нологиянын сайыраңгайды-дынын, ажилдагы шынарын бедилеринин, түдүк материалда-рын чөп ажиллап база каа-галарын экижидеринин күөс-л-биле 150 мүн тууруу, 200 тонна цементин, 210 кубометр дилит материалдарын, 150 мүн тууруу, 340 антр кынар чүдүлүг, автомобильдерин 1200 комплект дугуйларын камнап алыр.

Чаз профессияга 200 түдү-

А. А. ГРОМЫКОНУН ЯПОНИЯДА АЯН-ЧОРУУ

ТОКИО. (СЭТА). СЭКП ТК-ның Политбюро кезигүну, ССРЭ-ниң даштыкы херектер министри А. А. Гро-мыко январь он кийде Япониянын премьер-министри Т. Микиге барып чораш. Оларынн аразында болган на-йралдыг беседа үезинде совет-апон харылзааларын айтырыларын, а ол ышпак делегейин кайы-даа та-лага сонугурадыг бооп турар элээн хей айтырыларын чугаалашкан. Совет болгаш апон удуртукчуларын аразы-нга бедик деңгээлге ужуражышкынынын совет-апон харылзааларын улам калбартып, быжылдарына улуг ужу-дузалыны А. А. Громыко биле Т. Мики дем-делген.

А. А. Громыко хүнүн ийги чартында Японияныг кеператору Хирохитонун хүлөп алышкыныга база чораш.

Январьның 12-ниң кезегинде Токиога совет-апон чугаалажышкынар доозулган.

А. А. Громыко япон курениң удуртукчу болгаш политиктиг ажилдакчыларын, үлөтүр-салыг бөлү-теринин болгаш хей-ниити организацияларынын төлө-лекчилеринин алдары дөшп шайлакта тургускан. Шай-лактага А. А. Громыко биле Япониянын даштыкы хе-ректер министри К. Миядзава олар чүве чугаалап.

ЧУРТТАЛГА-КОММУНАЛ АЖЫЛ-АГЫНЫНГА

Чыл планын декабрь 25-те доозар болгаш 13 мүн рубль-дин немесе орулгезин, оңи-ниңде амыдыралга ачыл-дууа чедиргениңде 4 мүн рубльдин немей алыр. Планинатынган харылганы 8 мүн рубльге өзү-жидер.

Чурттагы бажынарнын катер септелгенин чыл пла-нын декабрь 25-те күөсөдир болгаш паллап ажил 3 мүн рубльдин шийгээдип алыр. Объектилерин чагаайжыда.

Чоннуң амыдырал ханды-рылганын талазы-биле чыл планын декабрь 30-де күө-сө-дүр.

Чонга паллап ажил 5,7 мүн рубльдин ачыл-дууазын чедирер. Күш-ажылдың бүдүрүлгө-лүн планга көдүрүлгезинде 2,8 хуу бедилер болгаш ачыл-дууа чедиргениңе чарыгдалды.

Чижегел алырга экономик-тиг азырын 0,7 мүн рубльдин 4 чарышкын саналды бүдүрүл-геге бедилер.

29 ажилчының мергезилин бедилер.

1 рубльге оонаштыр 0,5 хуу чигилер. Ачыл-дууа чедиреринин 13 чаз хевирин шийгээдип алыр.

Чижегел алырга экономик-тиг азырын 0,7 мүн рубльдин 4 чарышкын саналды бүдүрүл-геге бедилер.

29 ажилчының мергезилин бедилер.

Чижегел алырга экономик-тиг азырын 0,7 мүн рубльдин 4 чарышкын саналды бүдүрүл-геге бедилер.

29 ажилчының мергезилин бедилер.

Чижегел алырга экономик-тиг азырын 0,7 мүн рубльдин 4 чарышкын саналды бүдүрүл-геге бедилер.

29 ажилчының мергезилин бедилер.

Чижегел алырга экономик-тиг азырын 0,7 мүн рубльдин 4 чарышкын саналды бүдүрүл-геге бедилер.

29 ажилчының мергезилин бедилер.

Чижегел алырга экономик-тиг азырын 0,7 мүн рубльдин 4 чарышкын саналды бүдүрүл-геге бедилер.

29 ажилчының мергезилин бедилер.

Чижегел алырга экономик-тиг азырын 0,7 мүн рубльдин 4 чарышкын саналды бүдүрүл-геге бедилер.

29 ажилчының мергезилин бедилер.

Чижегел алырга экономик-тиг азырын 0,7 мүн рубльдин 4 чарышкын саналды бүдүрүл-геге бедилер.

29 ажилчының мергезилин бедилер.

Чижегел алырга экономик-тиг азырын 0,7 мүн рубльдин 4 чарышкын саналды бүдүрүл-геге бедилер.

29 ажилчының мергезилин бедилер.

Чижегел алырга экономик-тиг азырын 0,7 мүн рубльдин 4 чарышкын саналды бүдүрүл-геге бедилер.

29 ажилчының мергезилин бедилер.

Чижегел алырга экономик-тиг азырын 0,7 мүн рубльдин 4 чарышкын саналды бүдүрүл-геге бедилер.

29 ажилчының мергезилин бедилер.

Чижегел алырга экономик-тиг азырын 0,7 мүн рубльдин 4 чарышкын саналды бүдүрүл-геге бедилер.

29 ажилчының мергезилин бедилер.

Чижегел алырга экономик-тиг азырын 0,7 мүн рубльдин 4 чарышкын саналды бүдүрүл-геге бедилер.

29 ажилчының мергезилин бедилер.

Чижегел алырга экономик-тиг азырын 0,7 мүн рубльдин 4 чарышкын саналды бүдүрүл-геге бедилер.

29 ажилчының мергезилин бедилер.

Чижегел алырга экономик-тиг азырын 0,7 мүн рубльдин 4 чарышкын саналды бүдүрүл-геге бедилер.

29 ажилчының мергезилин бедилер.

Чижегел алырга экономик-тиг азырын 0,7 мүн рубльдин 4 чарышкын саналды бүдүрүл-геге бедилер.

29 ажилчының мергезилин бедилер.

Чижегел алырга экономик-тиг азырын 0,7 мүн рубльдин 4 чарышкын саналды бүдүрүл-геге бедилер.

29 ажилчының мергезилин бедилер.

Чижегел алырга экономик-тиг азырын 0,7 мүн рубльдин 4 чарышкын саналды бүдүрүл-геге бедилер.

29 ажилчының мергезилин бедилер.

Чижегел алырга экономик-тиг азырын 0,7 мүн рубльдин 4 чарышкын саналды бүдүрүл-геге бедилер.

29 ажилчының мергезилин бедилер.

Чижегел алырга экономик-тиг азырын 0,7 мүн рубльдин 4 чарышкын саналды бүдүрүл-геге бедилер.

КОЛЛЕКТИВТИН КӨРҮНЧҮҮ

туулдар база бар болуп турар. Шекспир ортукам шекеланыны; башкылар колдотканынын ха- на солуну 1973 чылдын мар- 8, февраль 23-те үндүргүз- солунары болган. Оларын каасталгыз эки" болза-дү- чылда бир, ийи катан үн- руп турары четпес болган.

Хаа солунарынын делгел- гезинге «Хемчик» совхос-

Делегациянын түнүсүндө Кыргыз-Мажариянын түтүбүздөрдүн, Хөдөдөлөңүн «Дөң-Төргөңнүн» хань аунуарын эки деп дөмөгөңнүн Хань солунар дөмөгөңнүн түнүсүн партия эге өргөңнүнүнүнүн секретарьларынн семинар-туралыгы түнүнчү талашалык, ону түгүлү үндүрү, бөксү үткөңнүнүнүн бөдүрүнүнчү кичиөгөңнүн үткөңнүн айнатылмай, бө талашы-бөксө айткычы арга-сүмөдөрүн СЭКН жаккөңнүн харысаталыгы аймаккычкылары берилген.

Мындг берүлдө дөмөгөңнүн моон солгаз-дөксө өйөңнүн чорударын шиянтарды.

Х. МОНГУШ.

Вадим ЖОВНЕР.

АРМЕНИЯ:

Электри дамчыдылганын чаа шугуму ажыгалаа кирген

220 киловольт куженин-кинниг электри дамчыдар бежен километр узун дурт-тут шугуму ажыгалаа кирген. Ону Арменияда атом-нуг электростанцияныг энергиян Арарат шынаа-зынча дамчыдылар ажыгалаа, ол электростанцияны агы беш чылаа ажыгалаа кириер деп турар. Бичан-ган амчылында ол шугуму Радан ГРЭС-тиг энергиян дамчыдыларга ажыгалаа турар.

Арменияга тоску беш чылаа 220 киловольт куженинниг электри дамчыдыла шугумун 400 кило-метр чегре туруп тургускан, ол дээрке барык-ла оод мурундагы бугу беш чылаа дургузуда кылдылар шугумун хире боуштурар.

ТУРКМЕНИЯ:

Эптеп алыр бажындар

Дорт кат куртаага ба-жындарын тутарык херек баштайгы конструкциялар-ны Ашхабадтыг улуз па-лявдыг бажыг тулар заво-дунун чаа негисе будурпундур. Алда кылгай кесектерден чылдың-ла 30 муң дөрбелчин метр нинти шод-дуг бажындарын тулар. Ол дээрке тасвириде көрдү-ген күчүз чедип алдынтал-да будурагынын туруп шы-лаа куртаага бажындары-нын чуте дорттүг бир ке-ээ-дэр.

ЛАТВИЯ:

Даугаванын ортулуктарыне көвүрүг

Ригада Даугаваны келж-ген чаа көвүрүг шыма-жы-кин эгезден. Ол көвүрүг Лунава, Эяргезда болгаш Зага деп үш ортулукту гудуштурган, ам оод чуте бирги эгезде ажыгалаа турар. Көвүрүгнү агы-агы чегисе транспорт чо-роуру черлерини, чадаг ки-жилер эртер адакы кады-мыг болгаш хемниг кол унуу келжген ийги кезе-нин тудуу бо чымын доос-тур. Чаа көвүрүг доосту бээр-ге, хоорайнын төвүнде Да-угаваны келжген көвүрүг-лер-бисе чоуруу транспорт эгезден эгезде турар кесектерини арамгага ха-рылаа дыка кижир.

ГРУЗИЯ:

Ногаажылар ажылы эгезден

Грузиниң Гардабан ра-йонунун совхозтары на-пуста чалаагы чере олурун тарырып пагыз-ла доору-кан. Ону Кура хемниг алакаларында 300 гектар черде турар олуккан. Ол кумтуканы эстүерин-ге республикада 2500 ажыг гектар чери белеткен. Ка-мустанин баштайгы тона-лары май айда магазинне-ге кирер.

(СЭТА).

КИЧЭЭНГЕНИ — ЧЕТПЕСТЕРНИ ЧАЙЛАДЫРЫНЧЕ

(РЕСПУБЛИКАНЫҢ ХАРЫЛЗАА АЖЫЛДАКЧЫЛАРЫНЫҢ ПАРТИЯ-АЖЫЛ-АГЫИ АКТИВИНИҢ ХУРАЛЫНДАН)

Тоску беш чылаа харылаачы-лар, Тываның бугу агыны чо-ну-биле бир демей, партияныг XXIV съездинин шийитири-рин амдыралга боттандырар дээш арга-күжүн мөөнөп, шу-дургу ажылап келгенер. Кү-женишкенин ажыл багай эвес түрүндөгү болган. Секки беш чылааг деңгээл-бисе алдыга ортала — 55 хуу, про-дукция будурени — 54, куш-ажылдың будурукчуу — 32,3, кол фондустарыг өсүлдө — 63 хуу бедээ.

Эрткен беш чылаа харылаачы-нин бугу хевирлер көжүп, сайыларан Республикада ха-рылаачы будурагылары, оод колдод чоткизи хабарын, өс-кө обьастарыг хоорайлары-биле харылаа шугумун узды-рыныг, телефон станцияныг ишкери улгатырыныг, хоорай-ныг телефон станцияныг абоненталарыг болгаш ра-диотелевизион санын көвү-дериңи планы ажыг хуу-сестини, Сарыг-Сенте, Тээлде, Кызыл-Мажыкта, Самагал-дайда, Хандыгайыда автомат-чыттыган телефон станцияла-

ры кылдыгылаан, Эрзенин район түвүнде индиг станция-ны тургузары удаас доостур. Колхозтар, совхозтар төптери-де бирээ-ле 50—100 агы-аг-гы дугаарларыг автомат-чыттыган 23 телефон станцияны (кол-биле хевирлер) кири-тиген. Бичангыг көдөдө те-лефон харылаачыныг 82 хуу-зу автоматчыттыган.

Республика төвүнде өлүгү теледидарыг көргү-зүп турар, Кызылдың «Орбита-» комсом «Молния-2» деп станциядан ламчыдыларын хү-лөп алыр кылдыр эде кылды-ган.

Шаган-Арыгын (начальни-ги А. Богачук), Сарыг-Сен-ти (начальниги В. Васюков) харылаа бедирлериниң ра-диотелевизион төвүнүг (на-чальниги С. Кондратьев) кол-лективтери, чедикшигын ажылаан. Солуннар, сеткү-дөр чагымдалар болгаш олар-ны чоңа садыр көвүдүн. Ол талазы-биле беш чылаа хуу-саа бегинде, эркен чылдың июль 1-де хуу-сестини, секки беш чылаа-де деңгээрге 1800

муң рубль өсүлдөт болган. Тываның харылаачылары — Хакасияныг, Даг-Алтайныг харылаачылары-биле чарыш-тыг. Олар чылда 2 катта түн-пелин үндүрүп, төлөөлери сол-чуп турарлар.

Харылаа будурагыларыг кол-лективтери кжаларыга аштырбамы кылды, салбыр-лар, бригадалар, тус-тус ажы-чыннар арамгага чарышты калыктан. 1550 харылаачы-лар (77,5 хуу) чарышта кир-жи турар. Күш-ажылды ком-мунистг өсү-биле көрт дөш шимчээшкисе 1200 ажыг киж-и турат. Бугурагыг бедир хергүзүлгери дөш ком-мунистг күш-ажылдың ша-мычы деп бедик атты 634 киж-и (29 бригадалар) чаалап алган болгаш 35 киж-и «СССР-ниң Харылаа министр-ствотунун сойалистг дары-жыныг төгүлүн» 6 киж-и — харылаачыныг мастери деп хундулаг аттыг эдискерлери болган.

Кымылдың харылаа бедир-иниң телефонныг, Ленин ордениг эдискери, Тыва

АССР-ниң Дээди Советиниң депутаты Мария Григорьевна Мамеева, Тыва АССР-ниң ал-дыргы харылаачыныг хары-лаа кижесери В. Москвит, Тыва АССР-ниң алдыргы хары-лаачыныг, Улуг-Хем районунг Арыг-Бажында харылаа сал-бырыш калыктан З. Хо-валыг, Шаган-Арыг хоорай-ныг почтааныг Хундулааг Демдэ ордениг У. Марта, харылаа автобазаныг чо-лаачыныг, Күш-ажылдыг Кы-зыл Тук ордениг С. Медведев, беш чылдың шалыптары Ч. Норбу (Тээлде телефо-ныг), Кызылдың харылаа бедиринде оператор Д. Сал-чак, почтагы К. Тартак олар — коллективтиг чоргалары.

Чедикшир-биле чегелеш-тир харылаа ажылында бедир кылдылар чүдүлдер болгаш кижидери негетиниң турар техник-экономикаг көргүзү-лөр ам-даа хей. Продукцияныг бот-чүлөңи чингидир чо-гууу деңгээлинде өсүктө кууду. Алдынгы орулгага болгаш продукцияныг хемчээлине ха-маарыштыр алдыга фондуну эртэн эгиздеринг көргүзү

секи беш чылдың деңгээлинде хары-лаа кудулаан. Капитал салымыкчынар планда көр-дүнгенинде чуте 69 хуу ший-гээттинген, оон иштинде тул-гомотаг ажылдарыг планы 73 хуу хуу-сестиниң. Бичангыг Кызыл хоорайда 1000 агы-аг-гы дугаарларыг автомат-чыттыган телефон станцияны ажыгалаа кириген. Тес-Хемниң Ак-Эрзекте, Шурмакта, Бедир-Арыкта, Тандыңны Хо-ву-Аксында, Успенкада, Чөн-Хемчиктин Ишкисе, Ийеке, Каа-Хемниң Суг-Бажында сал-былар шолу эгези, эрги бо-ган таарыкча чок бажындар-да туруп турар.

Көдөңниң телефон четкени-ниң (Барыш-Хемчикте, Тес-Хемде, Чөн-Хемчикте) чам-дыг станцияларыныг ажыла-да үзүктелешкенин болуп ту-рар. Оон кол кылдылаан — ажыдакчыларын мергешки чегевиңде болгаш суурарыг электр-биле хандырылганы доктаамал өсөдөн.

Чаа беш чылаа харылаачыг будурагы-техникаг эргели-ниң коллективниң мурунда улуз сорулгага салдыган.

Республикадан дашкаар бол-гаш республиканың иштинде хоорайлар-биле телефон хары-лаачыныг «наалары нежежер. Кызыл — Шаган-Арыг арам-ныг радиотелевизион шугумунг твдуу доостур, 1976—1977 чыл-дарда Улуг-Хем, 1978—1980 чылдарда Ак-Довурактыг Чөн-Хемчик, Барыш-Хемчик, Бай-Тыга районнарныг чүт-келчелери телевидение да-мчыдыларын көрүп турар алар.

Продукция будурени көвү-дери, оод бот-чүлөңи чингидир, күш-ажылдың будурукчу-лугун бедир таарыкча-бисе эгези эвес хемчегер алдынар.

Партияныг XXV съездиниң төлөпиг уткуур дүш хай-мышкыныг ажылаш бугу куртта калбарган бо хүнерде Тываның харылаачылары бедиктен хуу-сестелери агаан болгаш бугу дүңгүзүндө, даарта — ботчүлүгүг улам ажылаалар.

Н. ООРЖАК,
«Шыныг» корр.

Дуржулгалыг электромеханик

Барыш-Хемчик районунг Эрги-Барлык туурун хары-лаа бедириниң кезинде Хо-мушкы Казыг-оол бугу-де болур. Ол 1976 чылда Совет Армияныг хуу-сестелеринг шериг албан хуу-сестелеринг эрткен, төрөн суурунга монтер мерг-жидиг чанып келген.

Хомушкы Казыг-оол ол үе-рин эгезден, Эрги-Барлыктын харылаа бедириниң монтер-лап кирген. Бо үениң дургу-зунда ажылыга кылдык, бисе сеткилдег ашык оол кол-лективтиг хуу-сестелерин чаалап алган.

Хомушкы Казыг-оол чуте ралло, телефон уздымныры шери-биле кыжыраттыгы-нан. Ол дежурниг раллог ба-за болуп турар. Эртен эрте ра-диотелевизион кылдык, кезе-орай хайл, солун амчылаш-тары суурун курткамыла-рыга кожуу берип турар.

Бо каш чылдарыг дургу-зунда мөөнөп алган дуржу-галын Хомушкы Казыг-оол чаа ажылап келген өөрүгө ба-за кылдылар турар. Оон чижээ-ниң, Свердловскиге монтерлар хуруун чоокта чаа доозуп келген Боллоз Куулар ам Ка-дыг-оолдуг өөрениктеш апар-ган.

М. ДАШ-ООЛ.

ДЕЛЕГЕЙ БО ХУННЕРДЕ

ИНДИЙ-КЫДАТТА ЧААРТЫЛГАЛАР: Демократтыг Кампучия

1975 чыл делегей социа-лизминин турарынын бажы-жымыкчыны-биле, тайбын херезини чутула тымтегер-лери-биле демделеттинген. Инди-Кыдакта дайышын айымал одаан узуткан. Чер бөмбүрээ-лиг ол деңгээлдегир үр ма-лаларын тайбын келген, м-каларын Вьетнамдыг, Лаостун болгаш Камбоджаныг узасты-ры боттарынын бугу куже-нишкисиниң чаа нинти-леда тургузарыне улгандыган турар болза, эркен чылда байдараал тургустунган.

Вьетнам улус бугу чурту-нуң деңгээлдегир социализм-ин тургузарыне кирген. Лаостун улусу Улусту-револю-сүг партиясынын улуртула-ры-биле национал-демократтыг революцияны боттадылар дооскал болгаш, экономикага база нинти-леда тургузууга чаартылгаларын кылды эгезден. Ол чаартылгаларын со-рууга болза, капитализмни оон эртен, социализмни тургузары болур. Камбоджа ха-маарышас хонгидисип оруудаа туруп алаа. Январ болго оон пайыскаан — Понменияны кырыла Демок-раттыг Кампучияныг тугу кижикип үнгөн, күдүг боуру кирер чаа конституцияга дүштүр Камбоджаның чаа алдыктер даялаа мичалдыр чангылаар алган.

Демократтыг Кампучия — ажылчыларыг тараачынар-нын, бугу ажылчы чонпарыг улусту кургуша-дыр. Ында

чүк-чөгээлг будуштуну айт-кан. Португалияныг Компар-тияныг индиг чоруктарыг улуз келешиниң кылдыган намыс чам кесте-хемчегер, буржуадаларыг клердин тй-арын болгаш шийги кезе-дирин негези. Моң-биле хо-ба-штыр Португалияныг Ком-партияны бугу-де демократтыг болгаш деполагит күштер-ниң чарыс эил бажылаа-рыныг, фанатизмни катан тур-густууларыг айымалга улуз, социалистг оруктан хескүр чээ, демократтыг Португалияныг тургузуу-нуун деңгээл эгези дөсөс бугу-дүштүг будураар дөш деми-селдин калбаа фронтуну тур-гузарыне кийиртир.

1976 чылда Португалия на-рыг болгаш чой чүдүлери чо-рушкан байдала кирген. Бир талазында, революцияны «экономик агыларын карак-ныг удууларыныг тур-лаа, фашистг диктатура-ныг, таварышын алаанга бөкөн чыгаа чыг туруп нег-еги индиги-леда үндөшкисе өсөс тургузар дөш деми-селдин хергүзүлгери турар. Демок-раттыг хосталгаларын кол-дуудуа хонгидыг. Узетүрүп националаастаа чорук Монополистг капиталга чо-гуу согушуну таварыш-тырган. Көдөдө чартыг фео-далдыг чорук-чурумуныг чы-кылдылаан, аграр реформа-зы чедикшиг эртен турар. Боттарыныг дыка хой эконо-

микитг болгаш социал негел-дерин хандырып ажылыг чонпар чедип алган.

Осөе талазында, Порту-галияныг экономиктиг байдала дыка берге. Делегей моно-полияларыг болгаш национ-ал монополияларыг үр үе-ни-тинде будурадууларыгын-ныг, а ол иштинг капита-листг күрөшкенин бугу-де деңгээлдегир уламчылаан оон экономикаг дорабтаан. Ба-рыны чүтүг хаар тузук пин-ти экономиктиг болгаш сан-хөө кризисиниң бан садыр, португал экономикага баа-дегес, өрткө-үе аарта ту-рар. Ажыл чонпарыныг массалыг болушуну апарган.

Чуртта политиктиг байдал элээр болза, 1975 чылдың төмүчү Ченектиг күштер шийгиш чоруду-биле, эр-ген чартыг орандарында көрел-гег болгаш барыш дөшкү күштерин тургуштарыг чамдык бажылаачыны-биле, реакция күштериниң айым-ал иденеги-леда бисе де-мелеттинген. Политиктиг ир-чиш мынчага бедир бугу-дү-штүг таварышты шийитири-тирмээ, 6-ты Түр казакты эде орандарында хонгидыг хонгидыг чоруду-биле, хонгидыг чоруду-биле ажыл эр-тирден-лаа болза, ол атыггыр талазы-биле чуталажыш-кынар уламдыг турар берген.

П И Н О Ч Е Т ЧААСКААНЗЫРААН

«Чили хунта буураа турар», «Диктатураг бугу-чүрүм бо-жондаа», «Пиночеттиг тала-лаачыларыг, хуу-сестелер чыгарып турар» деп эгелер-биле дамыгы солуннар бедик эрге-дукаалыг болуу чеге-галарын «Умзенин» ду-гайында Чилиден чой саныг дышадыларыг солуг хү-нерде нарын турар. Ыдым хуу-сестелер март кылдыр Пино-четте кылган шийгиш не-гелде бичигине ол генерал диктаторну дүжери негел болгаш «чурттуг чоруду» до-ла-раа ботчу-биле эде көрү-п айткан. Бир лызын пино-четтиг гесталоу болуп, тур-та кара туралыда аажылды, калдыг-лаа болууларыг хе-рекесейин судташындарын болгаш деринлоочиниң үл-гедип турар национал развед-

ка эргелген (ДИНА) динир чүлени дүжери ол генерал-дар негези. Генералдарыг негелделери — Пиночеттиг бугу-чүрүмнүг буураштыгыныг тодартыг хе-речил-дир. Моң-биле хо-ба-штыр Англияныг «Таймс» солунунуң деңгээлдегир ду-гайында алаа, «эрге-чартыг» бугу-чүрүм турар чутеги политик-каа, экономика-лаа, мораль-лаа талазы-биле шийгиш-тиг шийгишкисе ам Пиночет мынны алаа чогутур. Шынап-ка, хунтанын экономиктиг по-литиканы туртуг буурашкы-га таварыштырган. Бугу-чүрүм чок соокал чоңа кызылдан турар (солуг чылда 25 хуу), инфляция кедергей дүргөн өзүп келген (ол-ла чылдың дургузуда 340 хуу чөгкөн). Чилиниг бот ажыл-чорудула-ныг чонунуң 15 хуузу кылдыр

ажыл чок. Уүрүктелг салды-лаа өрткөргө ийи чыл дур-гузуда 32 катта хемей ескеп. Массалыг деринлоочиниң берген болгаш бугу-де хостал-галарын бажырып политикаг бугу-дегелге килевендешкенин хайыштырган, чили ху-талы делегейге улам-ла чаа-каазырааган бар чылдыр.

Умзенин белегекеринге болгаш орандарындагы эң иденегилиг кирешин индиг амчаларыг башы Пиночет-тен бажылаачыныг оон политиканыг бүрүн буураш-кыныг бедир келген. Чилиниң президентин чораш, чуртта эң улуз дөш христиан-демо-краттыг партияны башчыны Эдуардо Фрейниг бо хүнер-де элээр алган. Тургуу оон баштыктыг болур. Салылар Ассемблея, нааган дүжүргө-лөңи бир дугаарында байыр чедирелерин бирээ болгаш чили халыкка улуз рольду ойлаан шак ол киж-и Пиночет-биле кады ажылдарында мырмын шүгү ойталаан.

Чурттуг президентилери чо-руулары, а ол иштинг поли-тиктиг жоюу ажылдарында чылаа килпиритирип тур-гаш, хунта чангыга чөвүдэр эргелди ортун кылдыр (Пино-четтин тургузуу алырын бо-дип турарыг күрүш бөүлүл динир чүлөңи чостаныг а-тыг дугайында генерал-дик-таторун санады Эдуардо Фрей хуу-сестелер. Президент чораш болгаш болууш келергей ре-акцияны элээр-биле сураскан Хорхе Аласкарин чарыг дик-таторуң ол оюмда куду-лаа бисе коруу турар.

Пиночеттиг политиканыг ат-сурагылы турттуг иштин-де буураштып, хунтанын чаа-каазыраап чорутуң деле-гейде улам өзүп турары ха-рыс бугу-чүрүмнү «либерализ-дарыг» негези генерал-дарыг «умзенин» хайыш-тырган. Бичангыг Сантьяго-да-Чилидегир бугу-чүрүм алдыга, 1973 чылдың сентябрыда бол-ган фашистг эргелдешкисе ва-паторларыныг бирээ — Чи-линиг шериг-атаар күштери-ни коюмдаларыг Густаво ле Гусманниң ол ол генерал-дыг талазында туруп турары-ныг ол фактымы оларын со-рууга ук бугу-чүрүмнүг чуте дамыгы хевиринг екерт-кен, оон реансамитг узганыг хевээр арттырып болуп тура-рыныг дугайын херечилеп ту-рар.

А. БИРЮКОВ,
Ю. ЛОПАТИН,
А. МЕДВЕДЕНКО.
(СЭТА).

Аңгы-аңгы диптерден: допчузубиле

● НЬЮ-ЙОРК. Чооку Чөнү чутуң дугайында айтырлар-ны чуталажыры-биле Айымал чок чорук чүлөлдөниң куралы КНО-нуң чылда квартира-шта-рында ажыгтыгы. Адаа кир-жи-биле Палестинаны Хос-таар Организацияныг төлөөл-ери баа алаан. Израильниң казак ол куралга кижиринде ойталаар деп турар. Оон ол ойталажыкыны КНО-нуң бо-дунда-лаа, бугу делегейде-даа буруу шаян турар.

● АДИС-АБЕБА. Африка-ныг 23 күрүмелери АЧЭ-ниң келжигү куртарын күрүш болгаш казак баштыгыныг мында бооп турар онза асси-мблеяда Ангола дугайында кылдыккан революцияныг тө-лөөлери кириген. Ангола Улус Республиканы хуу-сестелер чөвүдөр бугу-чүрүм болгаш аңаа бугу тала-зы-биле хуу-сестелер килгир-ган Мигуэл-Африка Республи-каның ФНЛА болгаш УНИТА-биле сүлөзөмөкк агрес-сияны шийитирип буруу шаян-шала ол төлөөлөрдө АЧЭ-ниң келжигү куртарын ол агрессияга политиктиг, дилло-маттыг болгаш шериг-лаа та-лазы-биле узгалыгырыне кий-тирер турар.

● БЕИРУТ. Январ ол бир-ниң хунтаг пашенал-ла-тыртыг күштер-биле барыны узгалды партияларын чексе-тик бугу-чүрүмнү арамгага калып-лошкун тузучуларан Ливанын пайыскалышын тө-вүгө болгаш оон чон тал-ы.

кы кылдыларыга бооп турар. Ол-ла хүн Залде хоорай, Триволи районунга болгаш Беируттун соңгу талазында Ливан деп чегре атыла-жымышкылар баа болган.

● МАДРИД. Чурттуг бугу-ле хоорайларында, можула-рында демократтыг үлөңи чурттыгылаарын килгир-тир, ажылдарыныг байдалын жижилер негези ажалыг чон-парыг ажыл соокалыг кил-гир, чыккалды, митингиле-ри үргүзүлөп турар. Метал-лургия ажылчыларынын ажал соокалыгыныг удуз хемчег алыр-биле эрге-агы-галар профсоюздериниң 23 улуртуктарыг тулур дооз-дун. Мадридтиң тургужу-лары, Барселонтиң харылаачы-лары — муң-мун ажылы чон-пар баа ажал соокалыг ту-рар. Испанияныг ажылчы-лары боттарыныг эргелер дөш демисел улам калбары-тарар. Январ 16-да Мадрид-тин ажылчы чонпарыг бүт-келти ажал соокалыгыныг баа болур.

● ДЕЛИ. Чонунг элээр намы-турейн кезе болур «ли-берализм» дээр кижилеринг 150 000 хире өг-бүлелери чуте Харнаа шатакка бези эртен чилин куртаага черлерин ту-дари-биле тусуяг уюустокто-рун алганар. Бо чилин чер уюустоктары ам-даа 200 000 өг-бүлө алыр деп турар.

(СЭТА).

АМЕРИКАНЫҢ КАТТЫШКАН ШТАТТАРЫГ

Экономиканыг катпар-лаа ажыл кудулаа баткан чорук куртта бугу-чүрүм-биле ажыл чок 8 миллион кижиге чаа чы-диг байырлаан өөрүшкү чок болдурган. Ында негелде бугу-чүрүм-биле ажылдарын турар кижилер баа-ла ол хире.

ЧУРУКТА: калдыг-лаа ажылга кирерин кылаан кижиле-рин дамыг элчегде чыккалдыр туруп турары.

ЮПИ — СЭТА-ныг фотоу.

Хөй уругларлыг иелерни «Иенин алдары» орден-биле болгаш «Иенин медалы» медаль-биле шаңнаар дугайында Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунун Чарлыг

- (Тончуу, Эгези № 7 «Шылаа»).
- УЛУГ-ХЕМ РАЙОН
- Тос уругну божаан болгаш кижиктен иелерни «ИЕНИН АЛДАРЫ» ОРДЕНИНИҢ I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ
- Хуурак Шийи Монгушевни Седен — Ак-Туруг суурда өг-бү-ле эгези.
- Александр Кыргысбаева Хуу-рак — УТКА 25 чылда
- Чед уругну божаан болгаш кижиктен иелерни «ИЕНИН АЛДАРЫ» ОРДЕНИНИҢ III ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ
- Чускөк Ховалдыговна Дар-жай — Чаа-Хал суурда өг-бү-ле эгези.
- Серенмаа Толошевни Ирчек
- Ак-Тал суурда өг-бү-ле эгези. Көк-кыс Долгановни Хо-валыг — «Улуг-Хем» совхозтуң ажылчыны.
- Ады уругну божаан болгаш кижиктен иелерни «ИЕНИН МЕДАЛЫ» ОРДЕНИНИҢ I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ
- Анай Саидановна Аныг-Бег-тин — «А-Туруг» совхозтуң ажылчыны.
- Татьяна Осаланиковна Орус-оол — «Улуг-Хем» совхозтуң ажылчыны.
- Чотай Кыргысбаева Сан-оол — Шаган-Арыг хоорайда өг-бү-ле эгези.
- Вера Вячеславовна Чондак — «А-Туруг» совхозтуң ажыл-чыны.
- Александр Туматовна Шой-ну — «Улуг-Хем» совхозтуң

- маа — «Коммунизмге орук» колхозтуң колхозчуу.
- Сес уругну божаан болгаш кижиктен иелерни «ИЕНИН АЛДАРЫ» ОРДЕНИНИҢ II ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ
- Сагаан Сагановна Долтук — «Мерен» колхозтуң колхозчуу. Белек Калбаева Долза-тмаа — «Мерен» колхозтуң кол-хозчуу.
- «Херес Тукочудуева Каваа» — «Чаз орук» колхозтуң колхоз-чуу.
- Чурук Сайновна Чымба — «Чаз орук» колхозтуң колхоз-чуу.
- Чед уругну божаан болгаш кижиктен иелерни «ИЕНИН МЕДАЛЫ» ОРДЕНИНИҢ II ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ
- Валентина Самбуева Кунга — УТКА 25 чылда сов-хозтуң ажылчыны.
- ЭРЗЕН РАЙОН
- Тос уругну божаан болгаш кижиктен иелерни «ИЕНИН АЛДАРЫ» ОРДЕНИНИҢ I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ
- Дадар Малчыковна Муна — «Чаз орук» колхозтуң колхоз-чуу.
- Долгар Терезижевна Учур-ал — «Мерен» колхозтуң кол-хозчуу.
- Цююнуу Саганбаева Чымыс-

- гаачи — «Мерен» колхозтуң колхозчуу.
- Чалыра Мижиковна Сечин — «Коммунизмге орук» колхозтуң колхозчуу.
- Ады уругну божаан болгаш кижиктен иелерни «ИЕНИН МЕДАЛЫ» ОРДЕНИНИҢ I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ
- Алчымда Чылбак-ооловна Бадыр — «Мерен» колхозтуң колхозчуу.
- Ченек Кыргысбаева Барым — Ленин атты

